

[İzmir Haber](#) [Ekonomi](#) [Politika](#) [Spor](#) [Teknoloji](#) [Yaşam](#) [Türkiye](#) [Resmi İla](#)

Yapısal reformlar ve anayasa

MEHMET GÜN

02.12.2025 - 08:00
YAYINLANMA

01.12.2025 - 17:24
GÜNCELLEME

Paylaş

A⁻

A⁺

Türk İş Dünyası Konfederasyonu'nun (TÜRKONFED) 28-30 Kasım 2025 tarihleri arasında Antalya'nın Kemer ilçesinde düzenlediği "Küresel Kırılma Döneminde Türkiye" temalı İş Dünyası Zirvesi sebebiyle, Türkiye'nin dört bir yanında ve yurtdışında iş yapan 400'e yakın iş insanıyla beraberdim. Eğitim, gençlik, dijital ve yeşil dönüşüm, iş dünyasında kadın, kuantum yapay zeka ve daha birçok konuda uzmanlar, iş insanlarının Türkiye'nin zengin potansiyelini daha fazla refaha dönüştürmeleri için tavsiyelerini, bilgilerini ve fikirlerini paylaştılar. Ben de anayasa ile çözülmesi gereken yapısal reformlar konusunda aşağıda özetlediğim sunumu yaptım.

Türkiye tezatlar içinde: Bir yanda zengin kültürü, tarihi, coğrafi konumu ve bu zenginliği refaha dönüştürmeye kararlı çalışkan ve rekabetçi insanları varken yetenekli insan gücü yurtdışına gitmeye meyilli; başkalarının tasarlayıp ortaya çıkardığı ürünleri üretmekte ileri, fakat bilim ve teknolojide dışarıya bağımlı, kendine güvenli, özgün, uluslararası kabul gören şeyler ortaya çıkarmakta yetersiz; gerçekte zengin olduğu halde görünürde fakir, başkalarının parasına (dış finansmana) ve yatırımına muhtaç fakat girişimcilerimiz dış ülkelere yatırım yapmakta.

Tüm bu çelişkileri aşmak, özgüvenimizi güçlendirmek, kişi başı milli gelirimizi 15 bin dolar seviyesinden 50 bin doların üzerine gerçek potansiyeline çıkarmak için yapılması gerekenlerin pek çoğu anayasa işi.

Yükleniyor...

Acı tecrübelerimizin gösterdiği üzere, Türkiye'nin en zor meselesi, yönetimde istikrarı sağlamak, kırılma ve savrulmaları önlemek. Bu sorunun kalıcı bir çözüme kavuşmamış olması, iktidarın seçimle el değiştirdiği 1950'den bu yana yaklaşık her on yılda bir askeri darbe ve müdahalelere, yargıya bağımsızlık verilmemesine, güçler ayrılığının bozulmasına ve demokrasinin güdük kalmasına neden oluyor. Nitekim 1980 öncesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) bir yıldan uzun bir süre cumhurbaşkanını seçememesi 1980'deki askeri darbenin nedenlerinden birisi olacak kadar ciddi bir yönetim zafiyetiydi. Eylül 2021'de enflasyonu %21 civarından, bir anda %80 üzerine zıplatan Merkez Bankası politika faizinin, artırmak yerine, %18'den %8'e kadar düşürülmesinde olduğu gibi hızlı fakat isabetsiz karar alınması da bir yönetim zafiyeti. Bu yönetim zafiyetleri bazen darbelere bazen de ekonominin savrulmasına neden oluyor.

“Yönetimde istikrar”ı, “kişisel iktidarların sürdürülmesi”ne indirgeyen sığ anlayış nedeniyle Türkiye, 85 milyon nüfuslu ülkeyi istikrarlı yönetmek için gereken gelişmişlikte sofistike ve istikrarlı yönetim sistemine kavuşamadı. Seçilmiş yöneticileri vesayet yoluyla sınırlandırmak yönetimde savrulmalara engel olamadığı gibi, siyasi parti liderlerinin şahsında yönetimi kişiselleştirmek de istikrarı sağlayamadı. Nitekim kişiselleşen iktidarı tahkim etme çabaları sonucunda 2017'deki anayasa değişikliğiyle tüm devlet güçleri tek elde toplandığı yürütme sisteminde denetimsiz, kontrolsüz kararlar alınabilmesi, yeni bir tür istikrarsızlık ortaya çıkardı.

Yönetimde istikrarsızlık sorunu, büyük oranda, TBMM’de temsil adaletinin aksamamasından beslenmektedir. Yüksek seçim barajları, her bir idari birimin (ilin) en az bir milletvekili ile temsil edilen bir seçim bölgesi teşkil etmesi, seçmenlerin yaklaşık %10 ila %20’sinin temsil edilememesine yol açıyor. Bu da %30-35 oy alan siyasi partiye suni olarak Meclis’te %60’a varan çoğunluk veriyor. Hem yürütmeyi hem de yasamayı tek bir partinin kontrol etmesi ise anayasaya uysuz kanunlar çıkarma yoluyla ya da fiilen, devlet güçlerinin tek elde birleşmesine, demokrasinin fiilen askıya alınmasına neden oluyor. Anayasadaki kısıtlarından kurtulma imkanı bulması fakat hukuken sorumlu tutulamaz olması ise yönetimi daha da istikrarsız ve öngörülemez hale getiriyor.

Böyle bir ortamda yargının bağımsızlık kazanması ve bağımsızlığını koruması imkânsız hale geliyor. Olağan işlevini bağımsız olarak gösteren, yöneticilere hesap sorabilen bir yargının varlığı, tek başına bile ve kendiliğinden yönetimde istikrarı sağlar. Yargının hesap sorabildiği, yönetici kesimin hesapverir olduğu durumda, bilimsel esaslara göre hesabı verilebilen yönetim kararları alınır. Bu ise yönetimin hukuka uyarlı, öngörülebilir, kestirilebilir ve istikrarlı olmasını sağlar. Yatırım yaparak refah üretmek için iş dünyasının, zenginliklerini yatırımlarla refaha dönüştürebilmesi için ülkenin ihtiyacı olan, yönetim tarzı da işte budur.

Ancak, anayasanın 105. ve 106. maddelerindeki, yürütme unsurlarının soruşturulmasını teklif etmek için %50+1, yani 301 milletvekili, Yüce Divan’da yargılama için 2/3 yani 400 milletvekili şartları, bu kesim yöneticileri ve emirleri altındaki üst düzey yöneticileri, hukuken ve fiilen yargının erişimi dışına çıkarmakta, sorumsuz ve cezasız kılmaktadır.

Bütün bu temel meseleleri çözmek için tüm paydaşlara eşit fırsat veren, farklı görüşleri özgür ve etkili olarak tartışabilecekleri bir etkileşim ortamı sağlanması, bunun için ise her türlü medya sahipliği, işletim ilke ve esaslarının anayasa ile güvence altına alınması gerekir. Toplumsal meseleleri siyasi ikbal ve menfaat kaygılarından uzak ve

samimi olarak tartışmak için ise siyasetten ve kamudan yolsuzluğun kökünden kazıyacak tedbirlerin anayasa ile güvence altına alınması gerekir.

İşte o zaman güvenlik, eğitim, dış politika, ekonomik ve sosyal dayanışma konularında milli mutabakat ile politikalar belirlenebilir. İşte o zaman katma değer üretimi ve refah artışı sağlanabilir. O zaman varlıklarımızın değeri de kendiliğinden şimdiki değerinin dört-beş katına çıkabilir.

Yükleniyor...

← ÖNCEKİ

SONRAKİ →

Mehmet Gün

Yazarın Diğer Yazıları

- > Barolar hukuk devletini savunabilir mi? 18.11.2025
- > Vicdan; ne için, kim için? 04.11.2025
- > Fikri ve sınai haklarımız 21.10.2025
- > Ekonomide OVP yerine yargıda KVP 07.10.2025
- > Seçimli sultanlık riski 23.09.2025
- > Cumhuriyet savcılıkları reformu 09.09.2025
- > Yolsuzlukla milli mücadele 26.08.2025
- > E-devlette sahtekarlık 12.08.2025
- > Yapay zekâ ve oligarşi 4 29.07.2025